

ΗΜΕΡΙΔΑ, 15.3.2019, ΕΒΕ-ΚΠΙΣΝ

**Ανοικτοί Εκπαιδευτικοί Πόροι και Διά Βίου Μάθηση:
Ευκαιρίες και προκλήσεις για
την Ανώτατη Εκπαίδευση και τις δημόσιες βιβλιοθήκες**

*Ανοικτή Εκπαίδευση, Διά Βίου Μάθηση και
Ακαδημαϊκές Βιβλιοθήκες: από τις πολιτικές στην πράξη
Open Education, Lifelong Learning
and Academic Libraries: from policy to action*

**Σταματίνα Κ. Κουτσιλέου, Φιλολόγος, ΣΕΑΒ-ΕΜΠ
Χριστίνα Αναστασοπούλου, Βιβλιοθηκονόμος, Βιβλιοθήκη ΕΜΠ**

Οδικός χάρτης - Roadmap

- **Ανοικτή Εκπαίδευση (ΑΕ), Ανοικτοί Εκπαιδευτικοί Πόροι (ΑΕΠ) (Δ. 3-6)**
Open Education – Open Educational Resources
- **Διά Βίου Μάθηση (ΔΒΜ) (Δ. 7)**
Lifelong Learning
- **Εκπαιδευτικές πολιτικές για ΑΕ/ΑΕΠ και ΔΒΜ (Δ. 8-11)**
Educational policies for OE/OER and LLL
- **Ανοικτοί Εκπαιδευτικοί Πόροι στην πράξη - Γενικά (Δ. 12)**
Open Educational Resources in action
- **ΑΕΠ στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση – Ο ρόλος των Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών (Δ. 13-14)**
Open Educational Resources in Higher Education – The role of Academic Libraries
- **ΑΕΠ στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση – Παραδείγματα με καλές πρακτικές υλοποίησης (Δ. 15-24)**
Open Educational Resources in Higher Education – Best-practices implementation examples
- **Διεθνείς πρωτοβουλίες ΑΕΠ και Ανοικτής Εκπαίδευσης (Δ. 25)**
International OER/OE initiatives
- **Συμπεράσματα (Δ. 26)**
Conclusions
- **Βιβλιογραφία + Σχετικές δημοσιεύσεις (Δ. 27-30)**
Bibliography + Relevant publications

<http://www.e-analytical.com/analytical-strategy-roadmap-development/>

Ανοικτή Εκπαίδευση (1)

Open Education (definition of terms)

• Ανοικτή Εκπαίδευση (OE)

«Η ΑΕ δεν περιορίζεται μόνο στους Ανοικτούς Εκπαιδευτικούς Πόρους. Εμπνέεται, επίσης, από τις **ανοικτές τεχνολογίες**, που διευκολύνουν τη **συνεργατική, ευέλικτη μάθηση** και την **ανοικτή ανταλλαγή παιδαγωγικών πρακτικών...**» (Cape Town Open Education Declaration, 2007)

• Ανοικτές Εκπαιδευτικές Πρακτικές (Open Educational Practices)

«Υποστηρίζουν την παραγωγή και (επανα)χρησιμοποίηση υψηλής ποιότητας Ανοικτών Εκπαιδευτικών Πόρων **μέσω θεσμικών πολιτικών που προωθούν καινοτόμα παιδαγωγικά μοντέλα**, σέβονται και **ενδυναμώνουν τους εκπαιδευόμενους ως συμπαγωγούς** στο μονοπάτι της διά βίου μάθησής τους» (OPAL, 2011, p. 12)

• Ανοικτοί Εκπαιδευτικοί Πόροι (OER)

«Διδακτικοί, μαθησιακοί, ερευνητικοί πόροι που αξιοποιούν την **ανοικτή αδειοδότηση, η οποία επιτρέπει** την ελεύθερη εκ νέου χρήση, τη συνεχή βελτίωση και τον **“αναπροσανατολισμό (repurposing) της χρήσης”** τους για εκπαιδευτικούς σκοπούς»

(<http://www.hewlett.org/strategy/open-educational-resources/>)

Ανοικτοί Εκπαιδευτικοί Πόροι (2)

Open Educational Resources – The 5R activities

Ειδοποιός διαφορά

ΑΕΠ, τα

5R της ανοικτότητας:

1. Διατήρηση

(*Retain*)

2. Επαναχρησιμοποίηση

(*Reuse*)

3. Αναθεώρηση

(*Revise*)

4. Ανασύνθεση

(*Remix*)

5. Αναδιανομή

(*Redistribute*)

5R activities for free and perpetual permission rights to:

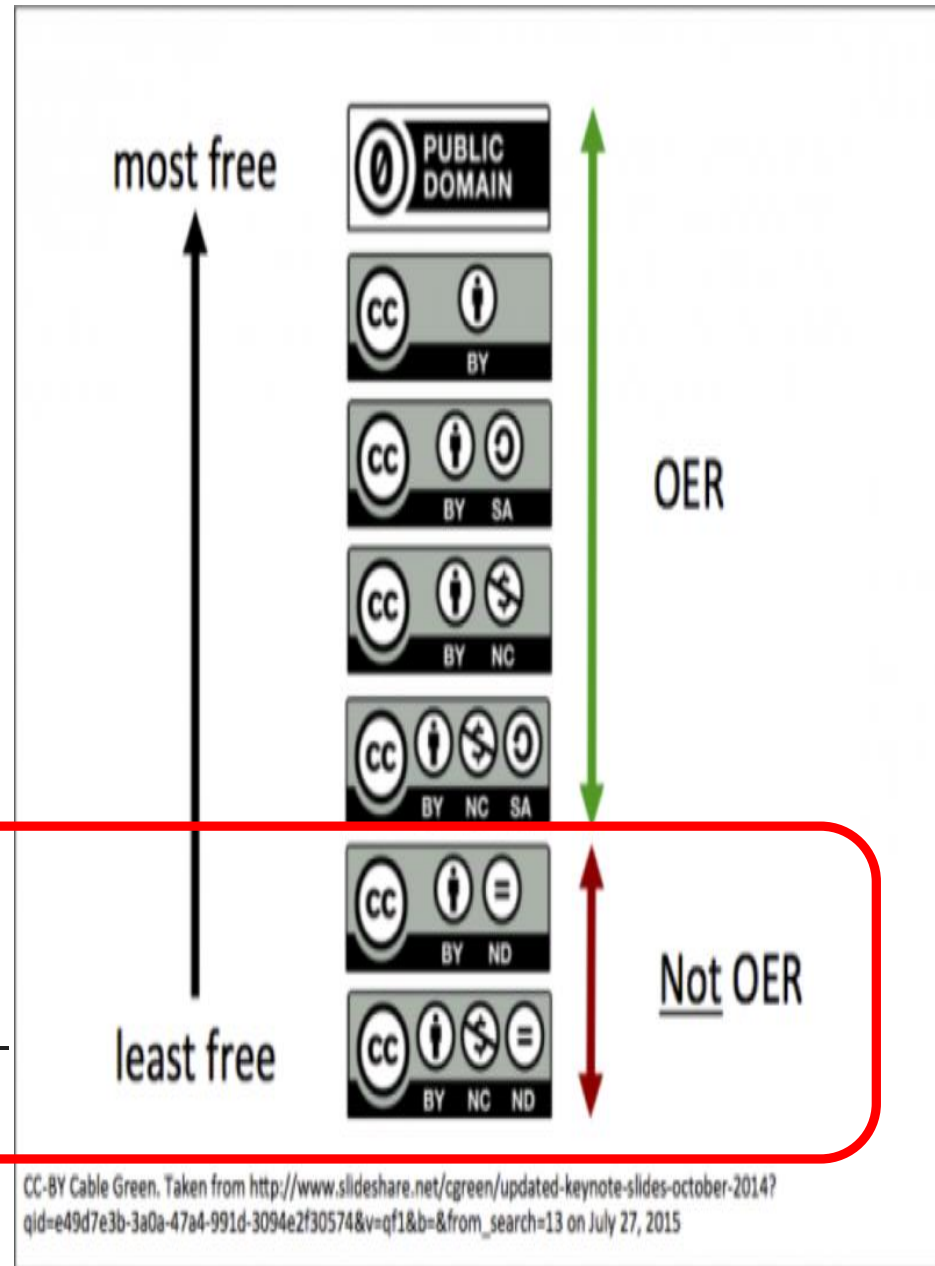
1. **Retain** content creation, ownership, and control (e.g., download, duplicate, store, and manage)
2. **Reuse** content in many ways (e.g., classroom, study groups, websites, videos)
3. **Revise**, adapt, adjust, modify, or content (e.g., translate into another language)
4. **Remix** original or revised content with other material to create something new (e.g., mashups)
5. **Redistribute** or share copies of the original content, revisions, or remixes with others (e.g., give a copy of the content to a friend)

Ανοικτοί Εκπαιδευτικοί Πόροι (3)

OER (CC Licenses)

• Άδειες Creative Commons (CC)

- **PD** = Public Domain – Κοινό Κτήμα
- **BY** = Attribution only
- **BY-SA** = Attribution-ShareAlike
- **BY-NC** = Attribution-NonCommercial
- **BY-NC-SA** = Attribution-NonCommercial-ShareAlike
- **BY-ND** = Attribution-NoDerivatives
- **BY-NC-ND** = Attribution-NonCommercial-NoDerivatives

Ανοικτοί Εκπαιδευτικοί Πόροι (4)

Open Educational Resources – Misconceptions

(Πηγή: https://sparcopen.org/wp-content/uploads/2017/10/OER_Mythbusting_2017.pdf)

Ανοικτό σημαίνει απλώς ελεύθερο (δωρεάν)

- Ανοικτό σημαίνει ότι προσφέρεται και με ανοικτή άδεια, για την ελεύθερη μεταφόρτωση, επεξεργασία, και διαμοίρασή του, ώστε να εξυπηρετεί τους εκπαιδευόμενους.

Όλοι οι ΑΕΠ είναι ψηφιακοί

- Οι ΑΕΠ εμφανίζονται σε/με διαφορετικές μορφές (print, digital, audio format κοκ).

«Παίρνεις ό, τι πληρώνεις»

- Οι ΑΕΠ (πχ. τα ανοικτά συγγράμματα) δημιουργούνται με τα ίδια πρότυπα (διασφάλισης) ποιότητας όπως οι λοιποί εκπαιδευτικοί πόροι (πχ. τα συμβατικά/εμπορικά συγγράμματα).

Τα πνευματικά δικαιώματα είναι περίπλοκα

- Οι ανοικτές άδειες χρήσης διευκολύνουν την ελεύθερη και νόμιμη χρήση των ΑΕΠ.

Οι ΑΕΠ δεν είναι βιώσιμοι

- Τα μοντέλα υποστήριξης τους εξελίσσονται, ώστε να υποστηρίζουν τη βιωσιμότητα και τη συνεχή βελτίωση των ΑΕΠ.

Δεν υπάρχουν βοηθήματα για τους ΑΕΠ (συγγράμματα)

- Για τα ανοικτά συγγράμματα σήμερα παρέχονται βοηθήματα, και εάν δεν υπάρχουν, άλλοι ΑΕΠ μπορούν να χρησιμοποιηθούν για πρόσθετη υποστήριξη.

Το Ίδρυμά μου δεν είναι 'έτοιμο' να χρησιμοποιήσει ΑΕΠ

- Οποιοδήποτε Ίδρυμα μπορεί να εμπλακεί, έστω και με μικρά βήματα, στην υιοθέτηση των ΑΕΠ, έστω και αν δεν υφίσταται ακόμα η ανάλογη ιδρυματική πολιτική/κουλτούρα.

Διά Βίου Μάθηση

Lifelong Learning

- «Όλες οι **δραστηριότητες μάθησης** που επιτελεί ένα άτομο κατά τη διάρκεια του βίου του, **με σκοπό να βελτιωθούν οι γνώσεις, δεξιότητες και ικανότητές του** από προσωπική, πολιτική, κοινωνική ή/και εργασιακή άποψη»
[Ψήφισμα του Συμβουλίου της 27ης Ιουνίου 2002 για τη **διά βίου μάθηση** (ΕΕ C 163 της 9.7.2002, σ. 1)]

Χαρακτηριστικά ΔΒΜ

- ✓ **Ελκυστικότητα**
- ✓ **Αποτελεσματικότητα**
- ✓ **Σύνδεση με απαιτήσεις αγοράς εργασίας**
- ✓ **Βιωσιμότητα και προώθηση κοινωνικής συνοχής**
- ✓ **Προώθηση δημιουργικότητας και καινοτομίας**
- ✓ **Χρήση πόρων υψηλής ποιότητας**
- ✓ **Υλοποίηση με κοινωνικά υπεύθυνους τρόπους**
- ✓ **Ενθάρρυνση δικτύωσης/συνεργιών**

Εκπαιδευτικές πολιτικές (1) - Ορόσημα

Educational policies

<http://invaluablemedia.com/our-story/>

2000

Dakar Framework for Action on Education for All
Millennium Declaration - Millennium Development Goal 2

2005

United Nations Decade of Education for Sustainable Development

2012

Future We Want (Paragraphs 229-235)
Higher Education Sustainability Initiative (HESI)

2014

Muscat Agreement
World Conference on Education for Sustainable Development

2015

Incheon Declaration (*Equitable and inclusive quality education and lifelong learning for all by 2030*)

2030 Agenda: Sustainable Development Goal 4

2018

Global Education Meeting 2018: Brussels Declaration

Η Δεκαετία του
ΟΗΕ για την
Εκπαίδευση για
Βιώσιμη
Ανάπτυξη

**Education
2030**

**Incheon Declaration
and
Framework for Action**

for the implementation of
Sustainable Development Goal 4

Ensure inclusive and equitable
quality education and promote lifelong
learning opportunities for all

Εκπαιδευτικές πολιτικές – Κύρια σημεία (2)

Educational policies – Key-points

- **Εκπαίδευση για όλους – Ατζέντα Ηνωμένων Εθνών για Βιώσιμη Ανάπτυξη (the 2030 Agenda for Sustainable Development - SDA)**
- Η **Εκπαίδευση για Βιώσιμη Ανάπτυξη (ESD)** – Αναπόσπαστο στοιχείο ποιοτικής εκπαίδευσης και **καταλύτης για Βιώσιμη Ανάπτυξη (BA)**.
- **4^{ος} Στόχος Βιώσιμης Ανάπτυξης (SDG):** «Διασφάλιση ποιοτικής και χωρίς αποκλεισμούς εκπαίδευσης για όλους και προώθηση της διά βίου μάθησης».

SUSTAINABLE DEVELOPMENT GOALS

Global Education Meeting 2018, 3-5 December

Educational policies – Key-points

- **Επαναβεβαίωση του δικαιώματος όλων σε ποιοτική εκπαίδευση**, και στον πρωταγωνιστικό ρόλο της εκπαίδευσης, κατάρτισης, ΔΒΜ, Ανώτατης Εκπαίδευσης και έρευνας ως κύριων συνιστωσών για ΒΑ, **και κάλεσμα για συλλογική δράση**.
- **Δέσμευση για ανοικτά, ευέλικτα συστήματα εκπαίδευσης και κατάρτισης** που υποστηρίζουν την ανάπτυξη γνώσεων, δεξιοτήτων, ικανοτήτων και εμπλέκουν σε αξιοπρεπές επάγγελμα στην ταχέως μεταβαλλόμενη αγορά εργασίας.
- **Επαναβεβαίωση του ότι η εκπαίδευση είναι δημόσιο αγαθό και ευθύνη, βασικό ανθρώπινο δικαίωμα** και σημαντική αφετηρία για την προσωπική ολοκλήρωση και την πραγμάτωση άλλων δικαιωμάτων, ουσιωδών για τη ΒΑ. **Οι κυβερνήσεις έχουν την πρωταρχική ευθύνη να εκπληρώσουν τα ως άνω, και κεντρικό ρόλο ως θεματοφύλακες δίκαιης και αποτελεσματικής διαχείρισης και χρηματοδότησης δημόσιας εκπαίδευσης προσβάσιμης από όλους.**
- **Η UNESCO ξεκάθαρα ορίζει την αναγκαιότητα για πολιτικές ΑΕΠ (2017 Ljubljana OER Action Plan)**, δηλ. συστήνει να καταστούν οι ΑΕΠ -με τη μετασχηματιστική τους δυναμική- αναπόσπαστο κομμάτι των εκπαιδευτικών πρακτικών.

Εκπαιδευτικές πολιτικές – Κύρια σημεία (4)

Educational policies – Key-points

- Οι πολιτικές ΑΕ (**OpenEdu Policies**) υποστηρίζουν την «**Ευρώπη 2020**» (**Education and Training 2020 agenda**), δηλαδή τη δεκαετή στρατηγική της ΕΕ για την απασχόληση και την ανάπτυξη (EC, 2013a).
- Το **2011** εγκρίθηκε και η ανανεωμένη **European Agenda for Adult Learning** (<http://www.eaea.org/>). Το **2015**, δόθηκαν έξι (6) κατευθυντήριες οδηγίες στους εκπαιδευτές ενηλίκων για να τους καθοδηγήσουν στη διαμόρφωση νέων μαθησιακών πρακτικών σχετικά με τους ΑΕΠ.
- Οι **Ανοικτοί Εκπαιδευτικοί Πόροι**, μελλοντικά, με την προοπτική να αναγνωρίζεται η αξία τους και από την αγορά εργασίας, και έτσι να είναι βιώσιμοι, θα πρέπει να διακρίνονται από τα εξής, κυρίως: **«υψηλής ποιότητας περιεχόμενο, αξιοποίηση των νέων τεχνολογιών, δυναμικό χαρακτήρα, προέλευση από συνεργατικά εγχειρήματα ομολόγων, επιδεκτικότητα σε επεξεργασία/επιμέλεια, εγγύηση κατάκτησης δεξιοτήτων (μέσω σύνδεσης με «συστήματα» αξιολόγησής τους), παροχή διεθνώς αναγνωρισμένων πιστοποιητικών»** ΚΟΚ (EC, 2013b).
- Συστάσεις Ευρωπαϊκού Συμβουλίου (**22 May 2018 on key competences for LLL**), **«η Διά Βίου Μάθηση συνιστά προτεραιότητα»** σε όλη τη διάρκεια της ζωής.

Open Educational Resources in action

Πώς αναπτύσσονται
οι ΑΕΠ

- Στις ΗΠΑ, οι ΑΕΠ εμφανίζονται ως ένα κίνημα (movement), το οποίο περιλαμβάνει προγράμματα όπως: MIT OpenCourseWare, Ακαδημία Khan κοκ. Οι ΑΕΠ ωστόσο δεν αποτελούν προϊόν μόνο μεγάλων πρωτοβουλιών. Λόγω των ιδιοτήτων τους (πχ. δυνατότητα υιοθέτησής τους με ανοικτή αδειοδότηση και ανανέωσής τους), οι εκπαιδευτικοί είναι εκείνοι που κατεξοχήν διαδραματίζουν πρωταγωνιστικό ρόλο στην ανάπτυξη, βελτίωση και ελεύθερη διανομή τους.

Πώς
χρησιμοποιούνται οι
ΑΕΠ

- Σε παγκόσμιο επίπεδο, οι ΑΕΠ χρησιμοποιούνται για να καταστήσουν την εκπαίδευση προσιτή στις αναπτυσσόμενες χώρες. Ειδικά οι εκπαιδευτικοί αναζητούν εναλλακτικές λύσεις λόγω υψηλού κόστους των συγγραμμάτων και οι ΑΕΠ συνιστούν υλικό άμεσα προσβάσιμο και οικονομικό. Γι' αυτό άλλωστε η χρήση των ανοικτών συγγραμμάτων διαγράφει μια ανοδική πορεία.

Πώς οι ΑΕΠ μπορούν
να υποστηρίξουν τα
εκπαιδευτικά
ιδρύματα

- Πρόσφατες έρευνες συνδέουν τους ΑΕΠ με καλύτερα μαθησιακά αποτελέσματα των φοιτητών, γεγονός που έχει ως αποτέλεσμα το να τους χρησιμοποιούν όλο και περισσότερα εκπαιδευτικά ιδρύματα.

ΑΕΠ στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση – Ο ρόλος των Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών (1) OER in Higher Education – The role of Academic Libraries

Ακαδημαϊκές Βιβλιοθήκες

Οι Ακαδημαϊκές Βιβλιοθήκες συνδέουν τους χρήστες που εξυπηρετούν με τους πόρους που ικανοποιούν τις μαθησιακές τους ανάγκες.

Οι βιβλιοθηκονόμοι είναι συχνά το πρώτο σημείο επαφής για τους φοιτητές που αναζητούν εναλλακτικούς τρόπους πρόσβασης στο υλικό των μαθημάτων.

Η ύπαρξη υλικού (τύπου «Εύδοξος») στις Βιβλιοθήκες δεν θα είναι η πλέον βιώσιμη λύση στο μέλλον.

Ακαδημαϊκό Προσωπικό

Οι εκπαιδευτικοί συχνά επικοινωνούν με τους βιβλιοθηκονόμους για να ενημερωθούν για τη χρήση των ΑΕΠ στις διδακτικές πρακτικές τους. Συνεπώς, οι Βιβλιοθήκες διαδραματίζουν έναν σημαντικό ρόλο στην εύρεση και συντήρηση των ΑΕΠ, καθώς και στην εκπαίδευση των εκπαιδευτικών σχετικά με τα οφέλη της Ανοικτής Εκπαίδευσης.

Όσο περισσότερο εξοικειώνονται οι βιβλιοθηκονόμοι με τους ΑΕΠ (εντοπισμό, διατήρηση, αξιολόγηση, χρήση, δημοσίευσή τους) και την υιοθέτηση ανοικτών εκπαιδευτικών πρακτικών - τόσο καλύτερες υπηρεσίες θα παρέχουν στους φοιτητές και τους εκπαιδευτικούς.

ΑΕΠ στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση –

Ο ρόλος των Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών (2)

OER in Higher Education – The role of Academic Libraries

- Για τη διάδοση της Ανοικτής Εκπαίδευσης, το **πρώτο βήμα** για τις Βιβλιοθήκες είναι **η σύσταση μιας Επιτροπής ή μιας Ομάδας Εργασίας** που θα ηγηθεί αυτής της διάδοσης με κέντρο τη Βιβλιοθήκη.
- Η Επιτροπή θα μπορεί να **διοργανώνει εκδηλώσεις**, να εποπτεύει **προγράμματα δημιουργίας ΑΕΠ**, να διεξάγει **αξιολογήσεις σχεδιασμού** ή αναγκών ΑΕΠ κοκ., μέσω των Βιβλιοθηκών. Ορισμένα προγράμματα είναι:
 - **Προγράμματα αξιολογήσης** ανοικτών εκπαιδευτικών συγγραμμάτων.
 - **Διεξαγωγή εργαστηρίων** και άλλων εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων για την Ανοικτή Εκπαίδευση **με τη συμμετοχή διδακτικού προσωπικού** (συμβάλλουν στην ευαισθητοποίησή τους για τους ΑΕΠ).
 - **Προγράμματα επιχορήγησης** για τη δημιουργία νέων ΑΕΠ και την ενσωμάτωσή τους στο εκπαιδευτικό πρόγραμμα.
 - **Δημιουργία και συντήρηση ιστότοπων** που περιέχουν πληροφορίες σχετικά με τους ΑΕΠ και συνδέσμους σε αποθετήρια και βιβλιοθήκες ΑΕΠ.
 - **Παροχή συμβουλευτικών υπηρεσιών** σε καθηγητές και φοιτητές για την **εξεύρεση ποιοτικών πόρων**, όπως άρθρων περιοδικών, ακαδημαϊκών δημοσιεύσεων, βιντεοσκοπήσεων κοκ., που συμπληρώνουν τους ΑΕΠ.

ΑΕΠ στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση – Παραδείγματα με καλές πρακτικές υλοποίησης (1α) OER in Higher Education – Best-practices implementation examples

2016 – Δημιουργία **θέσης Βιβλιοθηκονόμου για την Ανοικτή Εκπαίδευση**

- Ο Βιβλιοθηκονόμος ΑΕ προσπαθεί να υποστηρίξει τους στρατηγικούς στόχους του Πανεπιστημίου με την **υποστήριξη ανοικτών πρακτικών**.
- Η Βιβλιοθήκη έγινε **μέλος του Open Textbook Network (OTN)** και σε συνεργασία μαζί τους **οργανώθηκε εκπαιδευτικό σεμινάριο**:
 - Το σεμινάριο διδασκαλίας ΑΕΠ παρακολούθησαν 25 άτομα (καθηγητές και προσωπικό).
 - Οι συμμετέχοντες συμφώνησαν να **αξιολογήσουν ανοικτά συγγράμματα** που ανήκουν στη συλλογή του OTN. Οι συμμετέχοντες που ολοκλήρωσαν την αξιολόγηση έλαβαν το ποσό των \$200.
 - Οι διδάσκοντες προσδιόρισαν ένα ανοικτό σύγγραμμα που αφορούσε τον τομέα τους και που θα τους ενδιέφερε να αξιολογήσουν.

ΑΕΠ στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση –

Παραδείγματα με καλές πρακτικές υλοποίησης (1β)

OER in Higher Education – Best-practices implementation examples

Σε συνεργασία με τον Βιβλιοθηκονόμο ΑΕ **φοιτητές πρακτικής με προβλήματα όρασης** πήραν μια λίστα με βιβλία που είχαν αξιολογηθεί από τους καθηγητές και ακολούθησαν τα εξής βήματα:

- Διερεύνηση **προτύπων προσβασιμότητας** για ηλεκτρονικά βιβλία (e-books).
- Διερεύνηση των οδηγιών προσβασιμότητας και των **βέλτιστων πρακτικών** που χρησιμοποιούν εκδότες ΑΕΠ (π.χ. OpenStax, Bccampus κοκ.).
- Προσδιορισμός ή δημιουργία μιας **ενότητας αξιολόγησης** βάσει κοινών προτύπων προσβασιμότητας.
- Σχεδιασμός **κατευθυντήριων γραμμών προσβασιμότητας** και βέλτιστων πρακτικών για τη δημιουργία ΑΕΠ.

ΑΕΠ στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση – Παραδείγματα με καλές πρακτικές υλοποίησης (1γ) OER in Higher Education – Best-practices implementation examples

Αποτελέσματα

- Πραγματοποιήθηκαν **20 αξιολογήσεις ανοικτών συγγραμμάτων** από τους φοιτητές που χρησιμοποίησαν **οκτώ κριτήρια** και αποκτήθηκε πολύτιμη γνώση για τη **χρηστικότητα των ανοικτών συγγραμμάτων** και των προβληματικών θεμάτων προσβασιμότητας.
- Με λίγες εξαιρέσεις, τα περισσότερα ανοικτά συγγράμματα που αξιολογήθηκαν **δεν ήταν καθολικά προσβάσιμα** από όλους τους χρήστες.
- Ορισμένα από τα ανοικτά συγγράμματα ήταν γενικά προσβάσιμα, με λίγους μόνο προβληματικούς τομείς, ενώ άλλα κατάφεραν να περάσουν μόνο ένα ή δύο από τα πρότυπα προσβασιμότητας.
- Οι αξιολογήσεις των φοιτητών ήταν ενδιαφέρουσες και η ομάδα του έργου μπόρεσε **να εντοπίσει κοινά προβλήματα προσβασιμότητας** στα περισσότερα από τα ανοικτά συγγράμματα του δείγματος.

ΑΕΠ στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση –

Παραδείγματα με καλές πρακτικές υλοποίησης (2α)

OER in Higher Education – Best-practices implementation examples

Open
Educational
Resources

Το Amherst προσέφερε ως κίνητρο την **επιχορήγηση των διδασκόντων** για τη **δημιουργία** ενός **εναλλακτικού συγγράμματος** με τη χρήση ενός συνδυασμού ΑΕΠ και αδειοδοτημένου περιεχομένου από τη βιβλιοθήκη ή για να υιοθετήσουν ένα υπάρχον ανοικτό σύγγραμμα και να το χρησιμοποιήσουν ώστε να αντικαταστήσουν κάποιο εμπορικό. Βήματα:

- Η διοίκηση του πανεπιστημίου **δεσμεύθηκε για την επιχορήγηση.**
- Επιστρατεύθηκαν **βιβλιοθηκονόμοι για την υποστήριξη** του έργου.
- Δημιουργήθηκε **διεπιστημονική Επιτροπή για την επιλογή των συμμετεχόντων** και την προώθηση συνεργασίας (η συνεργασία είναι ζωτικής σημασίας).
- Διεξήχθη μια **ενημερωτική συνάντηση για τους υποψήφιους δημιουργούς** όπου συζητήθηκαν διάφορες πτυχές των ΑΕΠ, όπως το διαθέσιμο ανοικτό αδειοδοτημένο υλικό, τα πνευματικά δικαιώματα, η τεχνολογία και οι παιδαγωγικές μέθοδοι.
- Η συνάντηση **διαφημίστηκε μέσω των τυπικών καναλιών** της Βιβλιοθήκης, όπως αφίσες στο Πανεπιστήμιο, δελτία Τύπου και διαφήμιση μέσω της ιστοσελίδας της Βιβλιοθήκης.

ΑΕΠ στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση –

Παραδείγματα με καλές πρακτικές υλοποίησης (2β)

OER in Higher Education – Best-practices implementation examples

Open
Educational
Resources

- **2011 - Πρώτος γύρος επιχορήγησης** : \$10000
 - **8 διδάσκοντες** έλαβαν επιχορήγηση \$1000
 - Στην πλειονότητά τους τα συγγράμματα ήταν **υβριδικά**, δηλαδή χρησιμοποιήθηκε υπάρχον και νέο-δημιουργηθέν περιεχόμενο και ποικίλλουν μεταξύ της υιοθέτησης, προσαρμογής και δημιουργίας υλικού ΑΕΠ, σε συνδυασμό με μη-ανοικτό υλικό και υλικό της Βιβλιοθήκης.
- **2012 - Δεύτερος γύρος επιχορήγησης**: \$15000
 - **13 διδάσκοντες** έλαβαν επιχορήγηση
- **2019** – Το πρόγραμμα επιχορηγήσεων **συνεχίζεται με επιτυχία** και ο αριθμός διδασκόντων που συμμετέχουν έχει πολλαπλασιαστεί.

ΑΕΠ στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση – Παραδείγματα με καλές πρακτικές υλοποίησης (2γ) OER in Higher Education – Best-practices implementation examples

Open
Educational
Resources

Οι **υποχρεώσεις των διδασκόντων που λαμβάνουν την επιχορήγηση** είναι:

- **Παρακολούθηση μιας αρχικής συνάντησης** όπου παρέχονται απαντήσεις σε ερωτήσεις, συζητήσεις για τις ανοικτές άδειες και τα πνευματικά δικαιώματα, περιγραφή τεχνολογικών/παιδαγωγικών μεθόδων και ερευνητική υποστήριξη.
- **Διεξαγωγή μιας ποιοτικής και ποσοτικής έρευνας** σε όλους τους φοιτητές τους που χρησιμοποιούν το υλικό ΑΕΠ στο τέλος του πρώτου εξαμήνου.
- **Παροχή ενός αντίγραφου της αναθεωρημένης διδακτέας ύλης** και του περιγράμματος του μαθήματος.
- **Κατάθεση όλου του ανοικτά αδειοδοτημένου υλικού** που δημιουργήθηκε σε ένα ανοικτό αποθετήριο (π.χ. UMass ScholarWorks, Open Textbook Library, MERLOT κoκ.)
- **Συγγραφή τελικής έκθεσης** που συνοψίζει: προκλήσεις και επιτεύγματα της εμπειρίας τους στη δημιουργία / εύρεση / χρήση του υλικού, **επιπτώσεις στη διδασκαλία** τους, **αντίκτυπο στην απόδοση των διδασκομένων, διδάγματα** που έχουν αντληθεί.
- **Συμμετοχή σε μακροπρόθεσμες αξιολογήσεις** της Πρωτοβουλίας Ανοικτής Εκπαίδευσης.

ΑΕΠ στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση –

Παραδείγματα με καλές πρακτικές υλοποίησης (3α)

OER in Higher Education – Best-practices implementation examples

• 2016 - Δημιουργία θέσης βιβλιοθηκονόμου ΑΕΠ

- Ανάθεση εργασίας για τη μετάβαση από παραδοσιακά συγγράμματα σε ανοικτά μέσω της **προσέγγισης διδασκόντων** και διδασκομένων.

• Οργάνωση Δραστηριοτήτων

- Παρουσίαση των βασικών αρχών των ΑΕΠ από εκπρόσωπο του SPARC (Scholarly Publishing and Academic Resources Coalition).
- Δημιουργία και διαμοιρασμός **εντύπου για τα ανοικτά συγγράμματα** (στους διδασκομένους).
- Παροχή «δώρων» σε φοιτητές που συμμετείχαν σε **συνεντεύξεις όσον αφορά τη χρήση των ΑΕΠ** σε σύγκριση με τα κανονικά συγγράμματα.
- Διεξαγωγή δύο **ενημερωτικών παρουσιάσεων** για τους διδάσκοντες: μία με θέμα τις δημοσιεύσεις σε περιοδικά Ανοικτής Πρόσβασης και μία για την περιγραφή και την υιοθέτηση των ΑΕΠ.

ΑΕΠ στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση – Παραδείγματα με καλές πρακτικές υλοποίησης (3β) OER in Higher Education – Best-practices implementation examples

Ο βιβλιοθηκονόμος ΑΕΠ συζήτησε με τη διοίκηση του Πανεπιστημίου για:

- **δημιουργία προγράμματος επιχορήγησης** δημιουργίας ΑΕΠ στους διδάσκοντες,
- **συμμετοχή** στο δίκτυο **Open Textbook Network**,
- **συμμετοχή** σε **SPARC**,
- **συμμετοχή** στον θεσμό **Open Education Week**,
- **σεμινάρια επαγγελματικής ανάπτυξης** σε θέματα ανοικτότητας για τους βιβλιοθηκονόμους.

Όλα πραγματοποιήθηκαν!

ΑΕΠ στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση – Παραδείγματα με καλές πρακτικές υλοποίησης (3γ) OER in Higher Education – Best-practices implementation examples

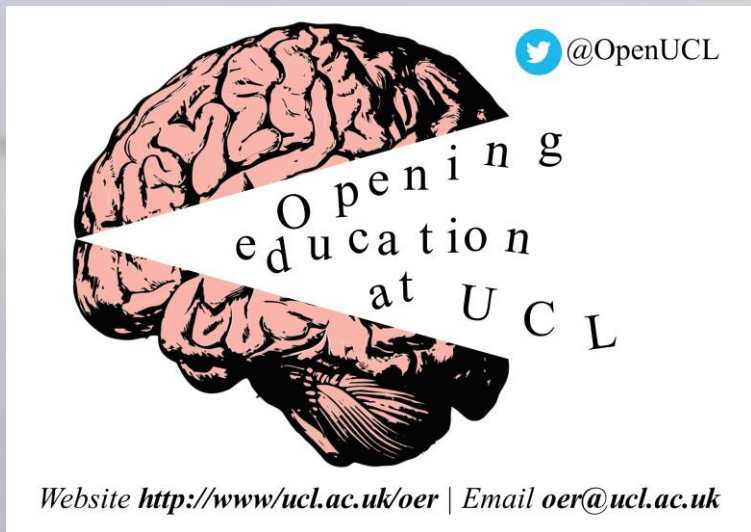
Αποτελέσματα

- Με την **παροχή κινήτρων** αρχικά **για την υιοθέτηση ΑΕΠ** και τη συγκέντρωση υποστηρικτών, οι προσπάθειες των φοιτητών και των διδασκόντων **θα καταστήσουν τους ΑΕΠ μέρος της θεσμικής ταυτότητας** του Πανεπιστημίου, με σκοπό την προώθηση της **ευρείας υιοθέτησής** τους και τη διοικητική υποστήριξη.
- Η επιτυχία μετριέται όχι μόνο με τον αριθμό των μαθημάτων όπου χρησιμοποιούνται ΑΕΠ, την **αλλαγή των παιδαγωγικών μεθόδων** και την **εξοικονόμηση χρημάτων** από τους σπουδαστές, αλλά και με τις θεσμοθετημένες δομές - όπως **χρηματοδότηση, πολιτικές και προσωπικό** – που, συνολικά, (θα) παρέχουν **βιώσιμη υποστήριξη** για τις πρακτικές της ΑΕ.

ΑΕΠ στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση – Παραδείγματα με καλές πρακτικές υλοποίησης (4) OER in Higher Education – Best-practices implementation examples

Για να εφαρμοστεί η **ανοικτή εκπαιδευτική πρακτική** στο UCL, ακολουθήθηκε μια προσέγγιση με τρεις άξονες:

- **Δημιουργία** ενός **εξειδικευμένου αποθετηρίου**, του OpenEd@UCL, αφιερωμένου στην αποθήκευση, ανταλλαγή και επίδειξη του διδακτικού υλικού του Πανεπιστημίου - τόσο του ακαδημαϊκού όσο και του φοιτητικού.
- **Ανάπτυξη πολιτικών σχετικά με την Ανοικτή Εκπαίδευση**, ώστε να διασφαλιστεί η ενσωμάτωσή της σε δραστηριότητες της Ακαδημαϊκής Κοινότητας.
- Διεύρυνση των πρακτικών της Ανοικτής Εκπαίδευσης **μέσω προγραμμάτων εμπλοκής** όλων των μελών της Ακαδημαϊκής Κοινότητας.

Διεθνείς πρωτοβουλίες ΑΕΠ και Ανοικτής Εκπαίδευσης

International OER/OE initiatives

- **Open Learning Initiative**
 - Carnegie Mellon University, <https://oli.cmu.edu/learn-more-about-oli/see-our-proven-results/>
 - Stanford, <http://oli.stanford.edu/>
- **Open Education Initiative Dartmouth University Library**, <https://www.library.dartmouth.edu/about/projects/open-education-initiative>
- **Center for Open Education University of Minnesota**, <https://open.umn.edu/opentextbooks/>
- **Rice University OpenStax**, <https://openstax.org/>
- **Open Knowledge Finland**, <https://fi.okfn.org/about/>
- **Canada's Open Education Initiatives**, <https://open.bccampus.ca/open-textbooks-canada/>
- **OER Activities in Africa**, <https://www.oerafrica.org/oer-initiatives-africa>

Συμπεράσματα

(ΑΕ/ΑΕΠ, ΔΒΜ & Ακαδημαϊκές Βιβλιοθήκες)

Conclusions

- Το 2007 οι συντάκτες της Διακήρυξης του Κέιπ Τάουν εξέφρασαν την αίσθηση ότι βρίσκονταν **στην αιχμή μιας ριζικής αλλαγής**. Τελικά, δεν ήταν τόσο μια επανάσταση όσο μια εξέλιξη· άλλωστε, **η ανοικτότητα δεν είναι αυτοσκοπός αλλά μέσο για: βελτίωση των διδακτικών/μαθησιακών πρακτικών, ενίσχυση των αξιών της συμμετοχικότητας/πρόσβασης, και (για) ευρύτερα κοινωνικά οφέλη**.
- Οι περισσότερες από τις **πρωτοβουλίες Ανοικτής Εκπαίδευσης** σε διεθνές επίπεδο συνδέονται και με άλλες πολυδιάστατες δράσεις, όπως **αλλαγές στην οργανωτική κουλτούρα, χρήση λογισμικού από ανοικτές πηγές, βελτιστοποίηση μηχανών αναζήτησης, δημιουργία κοινοτήτων μάθησης και συνεργατικών δραστηριοτήτων**, οι οποίες συμβάλλουν στη **βιωσιμότητα των ΑΕΠ**.
- Η **εμπλοκή των Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών (ΑΒ) στην υιοθέτηση Ανοικτών Εκπαιδευτικών Πόρων/Πρακτικών** είναι καθοριστική για την **ανάπτυξη, χρήση και βιωσιμότητα των ΑΕΠ στην Ανώτατη Εκπαίδευση**. Οι χρήστες ΑΕΠ πρέπει να είναι εξοπλισμένοι με **δεξιότητες Πληροφοριακής Παιδείας**, όπως αξιολόγησης της ποιότητας του υλικού, της προέλευσής του, και της ανταπόκρισής του στα τρέχοντα μαθησιακά μοντέλα. Η **θέση-κλειδί των στελεχών των ΑΒ** στην καρδιά της μάθησης στα ΑΕΠ είναι **εξέχουσας σημασίας για την αποτελεσματική υιοθέτηση των ΑΕΠ** (https://www.ifla.org/files/assets/clm/ifla_comments_on_oer_recommendation.pdf, https://www.ifla.org/files/assets/clm/news/oer_ifla_brief.pdf).
- Μάλιστα, **οι ΑΒ, αξιοποιώντας πόρους και πρακτικές Ανοικτής Εκπαίδευσης**, μπορούν να **συνεισφέρουν και στην κατάκτηση δεξιοτήτων Διά Βίου Μάθησης** (ψηφιακών και άλλων), τόσο από τα μέλη της Ακαδημαϊκής και Ερευνητικής Κοινότητας, εκπαιδευτές και εκπαιδευόμενους, όσο και από τα ίδια τα στελέχη τους, τους βιβλιοθηκονόμους.

Βιβλιογραφία (1)

Bibliography

- COL - Commonwealth Of Learning (2017).** *Open Educational Resources: From Commitment to Action.* Burnaby: COL.
http://oasis.col.org/bitstream/handle/11599/2789/2017_COL_OER-From-Commitment-to-Action.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- EC-European Commission (2013a).** *Opening up Education: Innovative teaching and learning for all through new Technologies and Open Educational Resources.* <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52013DC0654&from=EN>
- EC (2013b).** *Overview and analysis of practices with Open Educational Resources in adult education in Europe (OER4Adults).* JRC-IPTS, European commission. Luxembourg: Publications Office of the European Union. <http://ftp.jrc.es/EURdoc/JRC85471.pdf>
- EC (2016).** *Opening up Education: A Support Framework for Higher Education Institutions.* Institute for Prospective Technological Studies. JRC Science for Policy Report. doi: 10.2791/293408
- EC (2017a).** *Going Open: Policy Recommendations on Open Education in Europe (OpenEdu Policies)* (No.JRC107708). JRC. <http://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC107708>
- EC (2017b).** *On a renewed EU agenda for higher education.*
https://ec.europa.eu/education/sites/education/files/he-com-2017-247_en.pdf
- EC (2017c).** *Policy Approaches to Open Education—Case Studies from 28 EU Member States (OpenEdu Policies)* (No.JRC107713). JRC.
<http://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC107713>

Βιβλιογραφία (2)

Bibliography

EC (2018). *On the Digital Education Action Plan*.

<https://ec.europa.eu/education/sites/education/files/digital-education-action-plan.pdf>

EUA (2018). *EUA initiatives on Open Access*.

https://jso2018.sciencesconf.org/data/pages/Lidia_Borrell_Damian.pdf

OEC (2018). *Open Education Leadership Summit (OELS) Final Report*.

<https://www.oiconsortium.org/2019/02/open-education-leadership-summit-oels-final-report-available/>

OECD (2015). *Open educational resources: A catalyst for innovation*. Paris: Educational Research and Innovation, OECD Publishing. doi: [10.1787/9789264247543-en](https://doi.org/10.1787/9789264247543-en)

SPARC (2017). *OER Mythbusting*. Washington, DC: SPARC. https://sparcopen.org/wp-content/uploads/2017/10/OER_Mythbusting_2017.pdf

UNESCO (2012). *2012 Paris OER declaration*. Paris: UNESCO.

<https://en.unesco.org/oer/paris-declaration>

UNESCO (2017). *Ljubljana OER action plan*. Paris: UNESCO.

https://en.unesco.org/sites/default/files/ljubljana_oer_action_plan_2017.pdf

UNESCO (2018). - *Recommendation on Open Educational Resources (OER)*. Paris: UNESCO.

<https://www.oercongress.org/wp-content/uploads/2018/04/Draft-OER-Recommendation-Version-Draft-18-April-2018-text-for-online-consultation-ENG.pdf>

Wesolek, A., Lashley, J., & Langley, A. (2018). *OER: A Field Guide for Academic Librarians*.

Pacific University Press. 3. <https://commons.pacificu.edu/pup/3>

Σχετικές Δημοσιεύσεις ΣΕΑΒ-ΕΜΠ (1)

Relevant Publications

Κουής, Δ., Δήμου, Α., Αναστασοπούλου, Χ., & Κουτσιλέου, Σ. (2015). Ηλεκτρονικά Συγγράμματα «Ανοικτής Πρόσβασης» - Μια πρόκληση για την Πολυτεχνειακή κοινότητα του ΕΜΠ. *Πολυτεχνειακά Νέα*, 1(1).

http://journals.lib.ntua.gr/index.php/polytexneiaka_nea/article/viewFile/930/900

Κουής, Δ., κ. συν. (2016). «Κάλλιπος» - Το μεγαλύτερο ψηφιακό Αποθετήριο Ακαδημαϊκών Ηλεκτρονικών Συγγραμμάτων Ανοικτής Πρόσβασης. *HealJournal*, 2(1), 10-28.

<http://healjournal.seab.gr/index.php/hli/article/view/84/49>

Κουτσιλέου, Σ. (2017). *Αξιοποίηση των Ανοικτών Εκπαιδευτικών Πόρων και Πρακτικών στην Ανώτατη Εκπαίδευση* (Αδημοσίευτη Μεταπτυχιακή Εργασία). Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο, Πάτρα. <https://apothesis.eap.gr/handle/repo/36825>

Κουτσιλέου, Σ. Κ., Αναστασοπούλου, Χ., Χριστάκη, Σ., Κουής, Δ., & Μήτρου, Ν. (2017). Οι Ανοικτοί Εκπαιδευτικοί Πόροι του Αποθετηρίου «Κάλλιπος» του Συνδέσμου Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών: οφέλη χρήσης και προοπτικές βιώσιμης ανάπτυξης. *23ο Πανελλήνιο Συνέδριο Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών*. ΑΠΘ. <https://tinyurl.com/yaflsz25>

Κουτσιλέου, Σ. Κ., & Μήτρου, Ν. Μ. (2017). Εμπόδια και διδακτικά/μαθησιακά οφέλη υιοθέτησης/χρήσης Ανοικτών Εκπαιδευτικών Πόρων: ποσοτική έρευνα σε διδάσκοντες στην Ανώτατη Εκπαίδευση-συμμετέχοντες στη Δράση «Κάλλιπος». *Διεθνές Συνέδριο για την Ανοικτή & εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση*, 9(4Α), 70-84.

<https://eproceedings.epublishing.ekt.gr/index.php/openedu/article/view/1329>

Σχετικές Δημοσιεύσεις ΣΕΑΒ-ΕΜΠ (2)

Relevant Publications

Κουτσιλέου, Σ. Κ., Αναστασοπούλου, Χ., Χριστάκη, Σ., & Μήτρου, Ν. (2018). Καλές πρακτικές συνεργασίας μεταξύ Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών και Ακαδημαϊκής Κοινότητας για την υποστήριξη/προώθηση των Ανοικτών Εκπαιδευτικών Πόρων. *24ο Πανελλήνιο Συνέδριο Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών*. Λάρισα. <http://palc24.cs.teilar.gr/conference/files/e13.pdf>

Koutsileou, S., Kouis, D., & Mitrou, N. (2018). “Kallipos”, the first open academic textbooks initiative during the years of crisis in Greece and its sustainable continuation. *Open Education Global Conference 2018 Proceedings*. Delft, Holland. <http://resolver.tudelft.nl/uuid:bb8a818b-14d3-4903-9c93-c17264140400>

Koutsileou, S. K., Anastasopoulou, C., Christaki, S., & Mitrou, N. (2019). Best Collaborative Practices for Advocacy and Promotion of Open Educational Resources. *Journal of Integrated Information Management (JIIM)*. (in press).

Mitrou, N. (2018). *Ανοικτά ακαδημαϊκά συγγράμματα: η Δράση «Κάλλιπος»*. Παρουσίαση καλής πρακτικής (ΣΕΑΒ). 10442/15691, 00-16.

<http://helios-eie.ekt.gr/EIE/bitstream/10442/15703/1/Mitrou-Kallipos.pdf>

Mitrou, N. & Koutsileou, S. (2018). Academic libraries: timeless values and contemporary challenges - In the era of Open Access. *Days of Art in Greece*, 6(1), 58-65. (in Greek & English) https://www.kallipos.gr/images/dimosiotita/Academic%20libraries%20in%20the%20era%20of%20Open%20Access_%20Days%20of%20Art%20in%20Greece.pdf